

Попова А. О.

пошукувач

Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

Popova A. O.

Degree Seeking Applicant

Classic Private University, Zaporizhia

ВИЗНАЧАЛЬНІ СКЛАДОВІ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ВЕЛИКОГО ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА, ЯК ПЕРЕДУМОВА ЙОГО СТАЛОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ

Анотація. В роботі розглянуті питання особливостей функціонування складових економічного механізму великого промислового підприємства. Наголошено, що сучасні економічні умови вимагають виокремлення ще декількох компонент, а саме: таких складових, як економічна діагностика і консолідація капіталу, а також податкової складової, що включає механізм взаємодії з підсистемами забезпечення та механізм взаємодії з функціональними підсистемами. Проаналізований стан впливу державного регулювання податкової системи країни на економічний механізм суб'єктів господарювання. Доведена важливість в сучасних умовах якісної побудови податкової підсистеми, підґрунтям якої має бути відповідно налаштована інформаційна система забезпечення. Запропонована методика для дослідження ефективності економічного механізму промислового підприємства, яка поєднує елементи економічних діагностик, що використовуються: (1) при виявленні ознак неплатоспроможності підприємства та (2) при виявленні податкових ризиків. Обґрунтована доцільність здійснення розрахунку інтегрального показника фінансової стійкості підприємства; визначені індикатори для його розрахунку, їх вага та нормативні значення. Проведено інтегральну оцінку ефективності економічного механізму великого промислового підприємства галузі машинобудування на основі зіставлення граничних (критичних і нормальних) та фактичних значень індикаторів. Зроблено висновок про те, що запропонована розрахункова модель порівняльної рейтингової оцінки фінансової стійкості економічного механізму є універсальною, а також дозволяє формувати інтегральний показник із запропонованих систем оцінних показників у залежності від цілі управління.

Ключові слова: економічний механізм, велике підприємство, промисловість, податкова складова, показники фінансової стійкості, інтегральний показник, рейтингова оцінка.

Вступ та постановка проблеми. Економіка кожної держави, як зауважує Лауреат Нобелівської премії вченний-економіст В. Леонтьєв [1] – це велика система, в якій безліч видів галузей. Кожна ланка такої системи існує тільки тому, що отримує щось від інших її компонентів, тобто знаходиться у взаємодії та взаємозалежності. Ефективність економічної системи залежить не тільки від стану та рівня розвитку її окремих елементів, але й від співвідношення форм і методів їх поєднання, зв'язків і взаємовпливу. В умовах сьогодення промислові підприємства, як суб'єкти господарювання і підприємництва, складають фундамент національної економіки. Сучасний стан як світової, так і економіки України, вимагає від вітчизняних підприємств своєчасного застосування існуючих внутрішніх можливостей та врахування зовнішніх чинників впливу з тим, щоб здійснювати ефективну діяльність. Відтак, є необхідним детальне дослідження економічного механізму, за яким функціонує кожне окреме підприємство, та його складових. Особлива увага з цього приводу має бути приділена великим промисловим підприємствам, оскільки саме в цих господарських одиницях є функціонал для побудови найбільш досконалих механізмів управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розробці та дослідженню проблем і особливостей формування механізму функціонування підприємств з точки зору організаційної, економічної та фінансової складових, а також побудови теоретичних засад вказаних категорій приділяють значну увагу такі вітчизняні та зарубіжні учені, як В. Герасимчук, М. Грещак, Н. Брюховецька, С. Мочерний, А. Шегда, Н. Метеленко, Б. Андрушків, Л. Головова, Л. Абалкін, А. Кульман, О. Богущко, Л. Лозовський, І. Цигилик, Б. Райзберг, П. Круш, С. Бочаров, І. Бушмін,

Т. Владіміров, Р. Сайфулін, Т. Нікітіна та ін. Існує багато наукових поглядів на визначення наведених вище термінів, однак динамічний характер економічних процесів та складні умови невизначеності, в яких функціонують вітчизняні підприємства, потребують обґрунтування нових наукових поглядів, уточнення, поглиблення розуміння цих категорій.

Метою даної роботи є дослідження питань ефективності економічного механізму великого промислового підприємства в розрізі функціонування його складових.

Результати дослідження. За нашими дослідженнями та визначенням, економічний механізм великого промислового підприємства (далі – ЕМВП) – це система видів і форм власності, методів ведення господарства, форм управління, інструментів і важелів регулювання, які визначаються об'єктивними і суб'єктивними умовами історичного етапу розвитку держави, існують для забезпечення ефективного функціонування великих підприємств і одночасно – це комплекс способів функціонування великого підприємства як соціально-економічної системи [2, с. 95].

У відповідності до загального сталого наукового погляду на перелік ключових елементів економічного механізму, до його складу нами віднесені: підсистеми забезпечення, функціональні підсистеми і підсистема важелів.

Запропонований варіант бачення загальної структури економічного механізму, тим не менш, доцільно дещо видозмінити та розвинути окремі його елементи, а також включити додаткові. На наше глибоке переконання, сучасні вітчизняні економічні умови вимагають виокремлення ще декількох компонент, а саме: таких складових, як економічна діагностика, консолідація капіталу і обов'язково – податкової складової, яка включає меха-

нізм взаємодії з підсистемами забезпечення та механізм взаємодії з функціональними підсистемами.

Так, податкова підсистема ЕМВПП повинна забезпечити для суб'єкта господарювання оптимізацію оподаткування. Причому метою його впровадження повинно стати не зменшення за будь-яку ціну розмірів податків, зборів, інших платежів, а визначення оптимального рівня податкового навантаження з обов'язковим визначенням конкретної суми того чи іншого податкового платежу та термінів внесення його до бюджету.

Протягом останнього часу суб'єкти підприємництва, зокрема «великі платники податків», стали свідками і безпосередніми учасниками стрімких змін в законодавстві. Особливо це стосується законодавства з податків, зборів та інших обов'язкових платежів. Складність зовнішньої і внутрішньої ситуації в країні не дає змогу законодавцю дотримуватися такого ключового принципу податкового законодавства України, як стабільність. Зміст цього «наріжного каменю» побудови вітчизняної податкової системи передбачає, що зміни до будь-яких елементів податків та зборів не можуть вноситися пізніше, як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому будуть діяти оновлені правила та ставки (ст. 4 Податкового кодексу України) [3].

Але законодавча дійсність нашої країни така, що навіть, Податковий кодекс України, яким запроваджено принципи, що є підґрунтям податкового законодавства (в т.ч. принцип стабільності), був опублікований 4 грудня 2010 року, тобто за 27 днів до набрання (в основному) ним чинності, а відтак – без дотримання зазначеного шестимісячного терміну.

Якщо ж говорити про зміни і доповнення, що були внесені до Податкового кодексу України протягом 2011–2017 рр., то кількість прийнятих законів, які змінили податкові норми, впевнено перевищила 100 і це не враховуючи низки законопроектів, які на сьогодні розроблені і розробляються різними інституціональними структурами та обумовлюють чергові зміни відносно справляння і адміністрування податків, відповідальності платників тощо.

Погоджуючись з необхідністю не тільки удосконалювати податкове законодавство, а й кардинально його змінювати, на нашу думку не можна проводити цей процес безперервно, а іноді робити його абсолютно непередбачуваним для безпосередніх виконавців. Не можна чекати від платників податків відповідальної податкової поведінки, коли ймовірність допущення помилки при застосуванні норм податкового законодавства залежить не від їх сумлінності, а від швидкості отримання інформації про зміни і оперативності прийняття заходів реагування.

За проведеним нами аналізом, закони, норми яких були підґрунтям для щорічного виконання бюджету країни, впродовж 2011–2017 рр. не оприлюднювалися в термін не пізніше, як за 6 місяців (184 дні) до початку нового бюджетного року, як це передбачено діючим законодавством.

Тому є зрозумілим, що без оперативного та адекватного реагування на законодавчі зміни, термін набрання чинності яких не дає часу на адаптацію, великі промислові підприємства не матимуть можливості отримати очікуваний фінансовий результат, а відтак це потребує приділення особливої уваги такій важливій складовій ЕМВПП, як податкова підсистема, з використанням в якості підґрунтя інформаційної системи забезпечення.

Що стосується такої, також виокремленої нами, складової, як консолідація капіталу, то слід зауважити наступне. За оцінками експертів, на теперішній час рівень консолідації капіталу в машинобудуванні економічно розвинених країн досягає 67% [4, с. 105], що і стало передумовою їх економічного прогресу. Залучаючи до співпраці, в якості

суміжників, підрядників і постачальників, підприємств, малі і середні компанії, та сполучаючи таким чином багато галузей економіки, великі корпорації входять до системовизначальних компонентів для економіки країни. Тому створення державою умов, для яких процеси консолідації капіталу вітчизняних машинобудівних підприємств наберуть обертів, є необхідною умовою ефективного управління ЕМВПП в контексті фінансової безпеки.

Особливої актуальності в складних економічних умовах сьогодення набуває економічна діагностика в частині вирішення науково-прикладного завдання щодо удосконалення економічного механізму великих промислових підприємств в контексті фінансової безпеки. Для розробки досконалої моделі управління ЕМВПП, в першу чергу, необхідно здійснити діагностику, яка спрямована на виявлення системних ознак втрати фінансової безпеки та обрання ключових параметрів, які сигналізують про необхідність розробки системи заходів, спрямованих на «вирівнювання» фінансової безпеки підприємства.

Методикою для дослідження ефективності економічного механізму вважаємо за доцільне обрати алгоритм дій, що унормований Наказом ДФС України «Про затвердження Зразка форми акта (довідки) документальної планової/позапланової виїзної перевірки податкового, валютного та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, та Методичних рекомендацій щодо оформлення матеріалів документальних перевірок» від 01.06.2017 р. № 396 [5]. Зокрема, згідно із вказаним нормативним актом, яким затверджені відповідні Методичні рекомендації, виявлення ризиків у діяльності кожного окремого платника відбувається в два етапи: 1) при проведенні доперевірочного аналізу фінансово-господарської діяльності, підставою якого є наявна у контролюючих органах податкова інформація; 2) безпосередньо при проведенні документальної перевірки. Оцінка ризиків здійснюється з огляду на масштаб їх впливу на результати діяльності та податкові зобов'язання платника податків, причин та системності їх виникнення. В свою чергу, результати оцінки виявлених ризиків використовуються для відбору питань, що підлягатимуть перевірці в першу чергу та і взагалі для прийняття рішення про проведення податкової перевірки. Тобто, запропонований нами підхід має на меті привернути увагу на ті базові показники, що можуть суттєво вплинути у подальшому на стан фінансової безпеки підприємства. Необхідно зауважити, що підприємства повинні зважати на ті показники оцінки їх фінансової стійкості, відхилення від нормативних значень яких привертає увагу контролюючих органів першочергово. Згідно із Методичними рекомендаціями ДФС [5] такими аналітичними показниками є: коефіцієнт Бівера, коефіцієнт фінансового левириджу, коефіцієнт поточної ліквідності та коефіцієнт фінансової стійкості. Крім того, додатково здійснюється аналіз рентабельності підприємств по ЕВІТДА (%), який використовується для порівняння підприємств з метою «визначення місця» кожного з них в галузі, що є особливо актуальним для «великих промислових підприємств».

Методика управління ЕМВПП за складовою фінансової безпеки визначає перелік індикаторів фінансово-господарської діяльності, їхні порогові значення, алгоритм розрахунку інтегрального індексу фінансової безпеки ЕМВПП. Мета розробки методики – економічна діагностика у напрямку виявлення потенційно можливих загроз фінансовій безпеці ЕМВПП та розробка упереджувальних заходів у всіх функціональних сферах діяльності великого промислового підприємства з метою прийняття управлінських рішень щодо удосконалення ЕМВПП.

Методика управління ЕМВПП за складовою фінансової безпеки та розрахунок інтегрального показника передбачає реалізацію декількох етапів, а саме: визначення основних напрямів оцінки; вибір основних показників (індикаторів) за кожним з аналітичних напрямів; розрахунок для кожного з показників (індикаторів) нормативного значення; визначення вагомості окремих індикаторів; формування узагальнюючих показників (індикаторів); розробку інтегрального показника управління ЕМВПП за складовою фінансової безпеки.

Інтегральна оцінка здійснюється на основі опису досліджуваного об'єкта, який характеризується великою кількістю ознак, меншим числом інформативних показників. Агрегування ознак в одну інтегральну оцінку ґрунтується на так званій «теорії адитивної цінності», згідно з якою цінність цілого дорівнює сумі цінностей його складових [6]. Взагалі, на основі абсолютних показників фінансової звітності можна розрахувати більше 200 відносних аналітичних показників, які можуть використовуватись при економічній діагностиці, однак на практиці використовується не більше 80-ти коефіцієнтів [7], нами сформовано систему індикаторів, що складається не більш, як з 50-ти показників.

На нашу думку, комплексний характер дослідження ЕМВПП повинен бути досягнутий шляхом поєднання проведеного дослідження з методикою, що викладена в «Методичних рекомендаціях щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства» від 19.01.2006 р. № 14 [8], та вимог Наказу ДФС України від 01.06.2017 р. № 396 [5] з приділенням особливої уваги дослідженню показників, що ним визначені.

Загалом, при виділенні основних показників (індикаторів) ефективності ЕМВПП з точки зору фінансової безпеки, з усієї сукупності індикаторів необхідно керуватись принципом максимальної інформативності та допустимої мультиколінеарності, а групувати показники відповідно до певного аспекту діяльності підприємства, який вони дозволяють описати та виходячи з цілей управління. Стандартизація показників здійснюється шляхом поділу фактичних показників на нормативне значення, а інтегральний показник визначається наступним чином:

$$I_{fs} = \sum_{i=1}^n \frac{x_i^{fact}}{x_i^{st}} * \omega_i$$

Таблиця 1

Характеристика режимів функціонування підприємства

Рівень фінансової безпеки ЕМВПП	Показник рівня фінансової безпеки ЕМВПП	Характерні ознаки стану великого промислового підприємства
1	2	3
Глибока криза	0,00-0,18	Нестійкий фінансовий стан. Найбільшу небезпеку для підприємства представляє руйнування його потенціалу (виробничого, фінансового, технологічного, науково-технічного й кадрового), як головного фактору життєдіяльності підприємства, його можливостей. При цьому умови господарювання такі, що не забезпечується здатність потенціалу до відтворення.
Криза	0,18-0,36	Підприємство знаходиться в передкризовому режимі функціонування Рівень фінансової автономії підприємства знаходиться на критичному рівні. Характерний розвиток кризових тенденцій у всіх сферах життєдіяльності. Існують загрози втрати конкурентоспроможності підприємства.
Дуже низький	0,36-0,45	Підприємство знаходиться в прийнятному режимі функціонування та спроможне у найближчі 1-2 роки його підтримувати. Недостатньо швидко замінюються морально застаріле, або зношене й непридатне для подальшого використання обладнання. Існують загрози втрати конкурентоспроможності підприємства.
Низький	0,45-0,55	Підприємство функціонує безперервно. Обсяг інвестиційної підтримки умов, що забезпечують фінансову безпеку підприємства, дозволяє зберегти займану ринкову позицію в поточному періоді та у найближчій (1-2 роки) перспективі. Можуть виникнути загрози, що призведуть до часткової втрати конкурентоспроможності.
Середній	0,55-0,64	Підприємство функціонує в стабільному режимі. Загрози існують, але вони контролюються і є можливість їх передбачення та локалізації. Підприємство використовує суттєву частину позикового капіталу для фінансування поточної діяльності, існують значні втрати робочого часу. Обсяг інвестиційної підтримки умов, що забезпечують фінансову безпеку підприємства, дозволяє зберегти займану ринкову позицію в поточному періоді та у середній (2-4 роки) перспективі, а також закласти фундамент для формування конкурентних переваг.
Високий	0,64-0,82	Підприємство знаходиться у відносно стійкому режимі функціонування. Воно підтримує умови, що забезпечують фінансову безпеку підприємства, це дозволяє йому зберегти стратегічні позиції підприємства на ринку, мати істотні переваги. Існує ризик виникнення ключових загроз для підприємства.
Дуже високий	0,82-1,00	Підприємство знаходиться у стійкому режимі функціонування. Інвестиційна підтримка умов, що забезпечують фінансову безпеку підприємства, здійснюється з урахуванням практично усіх вимог ринку, це дозволяє підприємству мати значні конкурентні переваги стратегічного характеру і стати лідером на ринку (в галузі). Підприємство при вирішенні задач своєї фінансової безпеки акцентує головну увагу на підтримці нормального режиму виробництва й збуту продукції, на запобіганні виникненню ризиків матеріального й/або фінансового характеру.

Таблиця 2

Індикатори для розрахунку інтегрального показника фінансової стійкості підприємства, їх вага та нормативні значення

	Назва показника	Вага	Нормативне значення
x_1	Коефіцієнт поточної (загальної) ліквідності	0,2	2
x_2	Коефіцієнт фінансової автономії	0,1	0,6
x_3	Показник фінансового левериджу	0,3	1,6
x_4	Коефіцієнт Бівера	0,4	0,3

Таблиця 3

Нормовані значення індикаторів оцінки ефективності ЕМВПІІ ПрАТ «ЗЕРЗ»

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
x_1	0,28	0,81	0,67	0,64	0,62	0,51	0,51
x_2	1,30	1,02	0,93	0,94	0,90	0,59	0,56
x_3	0,18	0,40	0,49	0,48	0,53	1,15	1,24
x_4	-0,20	1,34	-0,04	-0,19	0,11	-0,33	0,12
x_1^*	0,28	0,81	0,67	0,64	0,62	0,51	0,51
x_2^*	1,00	1,00	0,93	0,94	0,90	0,59	0,56
x_3^*	0,18	0,40	0,49	0,48	0,53	1,00	1,00
x_4^*	0,00	1,00	0,00	0,00	0,11	0,00	0,12

де x_i^{fact} – фактичне значення показника (індикатора);

x_i^{st} – нормативне значення показника (індикатора);

ω_i – вага (значимості) показника (індикатора).

Інтегральний показник I_{fs} може змінюватися у визначених межах, наведених в табл. 1.

Інтегральний індекс фінансової безпеки ЕМВПІІ повинен складатися з 4-х показників, які обрано, виходячи з Методичних рекомендацій ДФС [5] та які можуть суттєво вплинути у подальшому на стан фінансової безпеки ЕМВПІІ: x_1 – коефіцієнт поточної (загальної) ліквідності, x_2 – коефіцієнт фінансової автономії, x_3 – показник фінансового левериджу, x_4 – коефіцієнт Бівера; також визначені нормативні значення цих фінансових показників і їх вагові коефіцієнти, які відображені в табл. 2.

Інтегральну оцінку ефективності ЕМВПІІ проведено на основі зіставлення граничних (критичних і нормальних) та фактичних значень індикаторів. Для дослідження було об-

ране велике запорізьке підприємство галузі машинобудування ПрАТ «ЗЕРЗ», на основі показників фінансової звітності якого і були розраховані вихідні коефіцієнти. Нормовані значення показників для підприємства представлені в табл. 3. Звертаємо увагу на те, що у випадку, якщо значення показника менше 0, то для зручності подальших розрахунків воно прийнято за 0; якщо більше 1, то прийнято за одиницю.

Висновки. Таким чином, запропонована розрахункова модель порівняльної рейтингової оцінки фінансової стійкості ЕМВПІІ є універсальною та дозволяє формувати інтегральний показник із запропонованих систем оцінних показників у залежності від цілі управління. Підсумовуючи вищенаведене, необхідно зазначити, що тільки якісне налаштування всього комплексу складових економічного механізму промислового, в першу чергу великого, підприємства може забезпечити його економічну стійкість, фінансову безпеку та сталий розвиток.

Список використаних джерел:

1. Леонтьев Б. Б. Факторы непрозрачности кризиса / Б. Б. Леонтьев // Экономическое возрождение России. – 2009. – № 2(20). – С. 22–41.
2. Попова А. О. Етимология категории «экономичный механизм промышленного предприятия» / А.О. Попова // Экономичний вісник Державного вищого навчального закладу «Національний гірничий університет». – Дніпропетровськ. – 2013. – № 4(44). – С. 92–96.
3. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI (Із змін. та допов.). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2755>
4. Точилін В. О. Ринок металопродукції: сучасний стан і перспективи розвитку / В. О. Точилін, В. В. Венгер // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 3. – С. 105–114.
5. Про затвердження Зразка форми акта (довідки) документальної планової/ позапланової виїзної перевірки податкового, валютного та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, та Методичних рекомендацій щодо оформлення матеріалів документальних перевірок / Наказ Державної фіскальної служби України від 01.06.2017 № 396. Офіційний сайт ДФС України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/yuridichnim-osobam/podatkoviy-kontrol/nakazi/72193.html>
6. Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України / Наказ Міністерства економіки України від 02.03.2007 р. № 60. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0060665-07#o44>
7. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України / Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2013 р. № 1277. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13>
8. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства / Наказ Міністерства економіки України від 19.01.2006 р. № 14 // Бізнес-Бухгалтерія. Право. Податки. Консультації. Збірник систематизованого законодавства. – К., 2006. Квітень. № 4.

**ОПРЕДЕЛЯЮЩИЕ СОСТАВЛЯЮЩИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА
КРУПНОГО ПРОМЫШЛЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ, КАК ПРЕДПОСЫЛКИ
ЕГО УСТОЙЧИВОГО ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ**

Аннотация. В работе рассмотрены вопросы особенностей функционирования составляющих экономического механизма крупного промышленного предприятия. Отмечено, что современные экономические условия требуют выделения еще нескольких компонент, а именно: таких составляющих, как экономическая диагностика и консолидация капитала, а также налоговой составляющей, включающей механизм взаимодействия с подсистемами обеспечения и механизм взаимодействия с функциональными подсистемами. Проанализировано состояние влияния государственного регулирования налоговой системы страны на экономический механизм субъектов хозяйствования. Доказана важность в современных условиях качественного построения налоговой подсистемы, основой которой должна быть соответствующая настроенная информационная система обеспечения. Предложена методика для исследования эффективности экономического механизма промышленного предприятия, которая сочетает элементы экономических диагностик, используемых: (1) при обнаружении признаков неплатежеспособности предприятия и (2) при выявлении налоговых рисков. Обоснована целесообразность осуществления расчета интегрального показателя финансовой устойчивости предприятия; определены индикаторы для его расчета, их вес и нормативные значения. Проведена интегральная оценка эффективности экономического механизма крупного промышленного предприятия отрасли машиностроения на основе сопоставления предельных (критических и нормальных) и фактических значений индикаторов. Сделан вывод о том, что предложенная расчетная модель сравнительной рейтинговой оценки финансовой устойчивости экономического механизма является универсальной, а также позволяет формировать интегральный показатель из предложенных систем оценочных показателей в зависимости от цели управления.

Ключевые слова: экономический механизм, крупное предприятие, промышленность, налоговая составляющая, показатели финансовой устойчивости, интегральный показатель, рейтинговая оценка.

**SIGNIFICANT CONSTITUENTS OF THE ECONOMIC MECHANISM OF A LARGE INDUSTRIAL
ENTERPRISE AS A PREREQUISITE FOR ITS SUSTAINABLE FUNCTIONING**

Summary. The article addresses the peculiarities of the functioning of the components of the economic mechanism of a large industrial enterprise. It is emphasized that the current economic conditions require the separation of several more components, namely: components such as economic diagnostics and capital consolidation, as well as a tax component, which includes the mechanism of interaction with the subsystems and the mechanism of interaction with the functional subsystems. The influence of state regulation of the tax system on the economic mechanism of economic entities is analyzed. The current importance of qualitative construction of the tax subsystem, the basis of which should be properly adjusted information system of security, is proved. A technique is proposed to investigate the effectiveness of the economic mechanism of an industrial enterprise, which combines the elements of economic diagnostics used (1) for identifying signs of enterprise insolvency and (2) for identifying tax risks. The expediency of calculation of the integral index of financial stability of the enterprise is substantiated; indicators for its calculation, their weight and normative values are defined. An integrated evaluation of the efficiency of the economic mechanism of a large industrial enterprise in the field of mechanical engineering on the basis of comparison of limit (critical and normal) and actual values of indicators was conducted. It is concluded that the proposed model of comparative rating of financial stability of the economic mechanism is universal, and also allows to form an integral indicator out of the proposed systems of indicators, depending on the purpose of management.

Key words: economic mechanism, large enterprise, industry, tax component, indicators of financial stability, integral indicator, rating.